

1. 4. 5. sed quod intercedit, s. de condit. ob. tunc. & ex his rebus dicunt quod decime debeatur. Ita Moneia de decimis, c. 4. n. 49. Barb. uis p. n. 32. Sed prior opinio verius propriis accedit; siquidem non sine magno scandalo decima ex habitudi proveniens recipi possunt. Accedit ea ratio, ne dicitur Ecclesiam mercenari profitabili recipere, ut Gentiles accipiant tributum ex metrictio quatuor, ut referunt Sveronius in *Caligula*, Lampadius in *sua vita*; ex quibus, & eius notetum Ros. 3. 5. singul. cap. 13. Avendano de *deputis ill.* p. 5. 1. 19. Nec obstat facta difficultas deductio ex d. fructu. II. foliat. matris, nam omnis varius solstitialius, dicendum est, fructus vel considerari propter fructum lacrima, & respiciunt communione illustrari, vel secundum se, ut nascuntur ex arboreis, & terra. Primo cum accipientibus lumbis deducunt, quia territorio illud praefacta quondam abilitate isto, I. quod si minus, & substituta, II. si de minori, I. secundum, in *Parviss.* II. de auctor: quo calci accipientibus restans iusta, I. fructus, I. A. C. de fructu, & litteris, I. & D. Domingo, I. fructus, II. de feiti, hec est, I. summa p. 51. II. famili. eristi, unde lectorum, legatarum, cui legatorum omnes fructus fundi, non estimi ab expensari, quod necessitate sunt, præstare, I. p. 59. II. de usitatis, legit, probat P. Barb. I. fructus, II. foliat. matris, in secundo vero calci, si fructus per se tantum, & ut nascuntur, considerantur, deductioni ex frumentarum locus non est; tunc enim non ut lucrum confiderantur; unde cum decime ex fructibus, prout nascuntur, debeatur, ideo non deducit expensis solvens iusta. Nec obstat augmenatum primum ipsius difficultas; nam unaquaque quantitas temini redimeratur, cum illa necessaria moriar, ut fructum aferas, & sic totum quod nascitur, denovo proponit; unde ex omni ea quantitate decima semel prestat. Ne sit intercessio, quod interdum propter sterilitatem, non amplius quam quantitas temini colligatur; nam compensanda est

C A P U T V I I I.

Idem Monachis de a Neub.

Dilecti filii nostri Abbas, & fratres Sancti b Crucis, transmisisti nobis quaestione demonstraverunt, quod praedicta, unde decimas, & in magna parte sustentationem habere conseruerunt, conduxit, & receperit ad firmam. Unde quantum iudicem fratres ex hoc immoderata, & enormiter gravant, nec nisi intentionis nostra, auctoritate antecessorum nostrorum, ut de possestionibus, quas conductis, decimas non debetis perferre. Universitatibus velut in praecepsis, ut eis de fructibus de predictis, quae conductis in parochiis suis, de quibus conseruerunt decimas percipiebantur, plenarie resolvatis, vel cum ipsis tam pacifice, & amicabiliter conveniatis, quod nulla inter vos debet scandali malitia sustinari, nec vos videamini ultra quam vobis induitum est, manus extendere.

NOTE

Neb.) Ita etiam legitur in primi collectiones *sab. loc. cit.* e. r. & post Concilium Lateran., par. 13, cap. 2. Varies tamen enumerata a Gloria marginali, sed vere legendum est, de Neubothel: Monasterium enim hoc de Neubothel, est in regno Scotie, de quo huc referit Nicholaus Arphelinus in opere, num. 26, *Neubothel*, alias *Neubethel* sicut in Regno Scotie, in Leumann (aliu in Lonthiania) Ordine Cisterciensium, fundat secundus Decret. R. ad quo mentio in litteris Clementi III. Ex Scriptoribus Scotie idem referit Matricule annal. Cist. tam. 1. anno 1140. cap. 19. num. 4. Unde cum iam a temporibus Hadrianus IV. ut retuli in e. 3, hos sit. Monachi Cisterciensium exempti essent a solutione decimariis ex predictis laboribus, sumptibus cultus, ideo intendebant in praesenti specie, et etiam de predictis ab aliis conductis, sed propriis manibus cultis, decimas solvere non debere.

COMMENTARIUM

Variis privilegiis monachos exempti fuisse temporibus Alexandri III. a solutione deciminarum ex prædis propriis manibus, & sumptibus curris, jam probavi in e. 3. loc. ut. Unde ambigebatur in praesenti specie, an ipsi monachi virtute privilegiorum exempti essent a præstatione deciminarum ex prædis, quorum dominium non habent, veluti ex prædis ab aliis condicuntur? Et communis DD. opinio ita diffin-
gitur, ut si privilegii formula sit, quod non solvant decimas ad dominium monachorum, & propriis sumptibus excusat, erant impuniti a præstatuenda decimis, etiam virtute huius privilegii: tum etiam, quia emphrytis valde differt a loca, tunc, q. ades, tunc, q. de locis. I. c. 2. C. de geno iuris, l. 2. tit. 8. pars. 7, sed in praefatis tunc a prædicto privilegio exceptu non prædicta conducta: ergo non debet Alexan. III. extendi ad præstationem emphrytiam, cum non ita facile in fraudem juris patrocinari possit prædicta a religiosis in temporefus accepiti, ac locam

C A P U T I X

Idem Abbati & Fratribus de a Lorongio.

Suggerimus est nobis ex parte vestra, quod Abbas, & fratres monasterii de b Ursino decimas a vobis laufferre conantur, & alia danna, & gravamina vobis irrogare non cessant. Quia vero non decet honestatum vestrum,

stram, sive religionem monasticam, litibus, & contentionebus intendere, d. v. p. A. f. m. consulimus, & hor-
tamur, quatenus cum praedito Abbate, & Fratribus Super decimis ipsi, & altis, unde inter nos est controversia,
pacifice concientia, ne pro hujusmodi contentionebus fama velut Religiosum valeat denigrari; nam quando Ro-
mana Ecclesia ordinis vestro privilegia debeat de decimis, ita erant rarae, quod exinde nulli poterat de jure scri-
dulum subfori: sed nunc per gratiam Dei in tantum sunt augmentatae, ac possessionibus ditatae, quod multi viri
Ecclesiastici de Fratribus vestris apud nos c' querclam se proponunt.

N O T A E

^a L orongia.) Ita legitur in prima collectione, sub hoc tit.
c. 9. in festa autem habetur Dolos. sed utriusque ma-
le; legendum enim est Dolos nam Dalonense monasterium est
Ordinis Cisterciensis in diecessi Lemovicensi, fundatum anno
1121, et ex Alberto Mirco referunt Manrique annal. Cister-
ciens, dolo anno 1121. cap. fin. num. 7. Fratres Sammarthani
rem. 4. Cal. Chirib. fol. 326.
^b I ppon. Porlan monasterio hoc Urfinsense, seu Usernen-

Urbis). Forsan monasterio hoc Urneum, id est Orneum, fe, et Ordinis D. Benedicti, de quo hac leguntur in Chron. Laufredi, edito a Philippo Labeo tom. 2. Editio, fol. 263. Eo anno canonicum Urneum annos Maii, iuna 9. hora noctis 1. igne crematum est in diebus Richardi Abbatis. Fundatum fuit in diocesi Lemovicensi ab Hildegardo Episcopo, ut referunt Fratres Sammarcani tom. 4. Gall. Chri. fol. 961, qui illud Uzercentia appellant. Ad Abbatem enim, & monachos huius monasterii spectabunt decimū, de quibus in praesenti, forsan quia Ecclesiam parochiale regabant, aut privilegium ad eas percipendas a Sede Apostolica imperaverant.

3 percipiendas a se ipsiusmodi impressione.
Quædam preponunt.) Unde Richardus Cantuariensis Ar-
chiepiscopus, apud Petrum Blefeneum epist. 82, acriter inve-
hitur in ipsis monachos ex eadem causa, videlicet quia o-
ccasione exemptionis decimatarum, cum amplia præmia posse-
re, ius parochiale admotum ludebat. Verba Richardi
retuli supra, in t. 4.

COMMENTARIUM.

Cum monachi Cistercienses exempli essent a decimorum solutione ex prædilis propriis laboribus, ac sumptibus cultis, & amplia prædia possidere coepissent, magnum praedium irrogabatur parochis, ut propositum fuit in Concilio Lateranensi celebrato sub Alexander III. ut refert Marianus tom. 3. annal. Cisterc. an. 1179. cap. 3. Unde Alexander III. decretit, huiusmodi privilegiorum revocandorum est, cum consenseret adumbrum eile damnum: quod etiam docetur in cap. quid per novale, de verb. sign. l. 4. in fine, l. 5. tit. 10. pars. I. & in quoconque privilegio regularium observatur, leg. ex fafo 42. ff. de vulgari, ibi: inquam fieri incipit privilegium Principis. Et est, quanto, de confiture, l. 1. g. Trebasius, ff. de aqua quotid. unde aiebat Tacitus lib. 3. histor. quod apud Sapientes cassa habebantur, que nec dari, nec accipi salva Republica poterant. Exemplum extat in actis Alphonsi, & Sancti apud Marianum lib. 2. histor. Hispan. cap. ultim. & illustrat Grotius lib. 2. de jure bell. c. 14. num. 12. Nec obstat regula Decret. de regulis iuris in 6. ubi docetur, privilegium privilegiū concessione, multo magis si superveniat, facit illud cellare; & eo calu non poterit privilegianus tali privilegiū ut in foro conscientia: at in foro contentio non poterit Ecclesia parochialis propria auctoritate cogere Religiosos ad decimorum solutionem, sed necessaria est iudicis sententia: at vero si enormis laesione liquido non apparatur, ut ab arbitrio superioris necessarium fit, nunc aedendus est Summus Pontifex, qui iuxta rei qualitatē decernat, an privilegium eo calu locum habeat, necne; nam folis ipse, qui privilegiorum concepit, potest de eius viribus cognoscere, ut probava in cap. cuiuslibet, de iudic. Ia vero summe notandum est, quod etiā eo calu declararet a summo Pontifice laesione enormem esse, adhuc poterit ex ipsius voluntate futuri privilegij quaque aliam partem: quod ab aliis Ecclesiis Prælatis ex delegatione cognoscendis fieri non potest; quia eo ipso, quod constitutis Parochiam eile enormiter laesam, tenentur declareare privilegium in totum celsas, ut in praesenti textu apponitur.

C A P U T X

Idem a Tarraconen. Episcopo.

Ex parte tua fraternitatis noveris pervenire ad nostram audienciam, quod albi monachi, & b^e nigri, & quidam
ali religiosi viri Ecclesias tuis iurisdictionis redditibus decimarium spoliare profumint occasione privilegiorum,
que sibi Romana induxit Ecclesia. Sane tam nolumus latera prudentiam, quod sancte memoria praedestinatores
nostris fere omnibus Religiosis decimas laborum suorum concederant; sed bone memorie predecessor noster e Hadrianus
folis fratribus Cisterciensis Ordinis, & Temporariis, & Hospitalariis decimas laborum suorum induxit: ce-
teris autem tantum, ut de novalibus suis, que propriis manibus, & sumptibus excollunt, & de nutrimenti animalium
suum, & de d^e hortis suis decimas non perolvant, concedit: quem super his imitatu fumus, quia it, qui-
bus induxit sunt decimas de novalibus suis, & de nutrimenti animalium suorum, & de hortis suis, hac occa-
sione decimas de aliis rebus Ecclesiae sua non debent, nec possunt subtrahere, vel sibi aliquid ulterius vindicare.

N O T A E.

Tarrac^a, ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc*
tir. c. 10. post Concilium autem Later. p. 13. c. 5. ha-
betur *Trecenti*; sed retinenda est communis littera videlicet
Tarrac, nam in ea Metropoli erant temporibus Alex. III. Tem-
plarii, Hospitalarii, Monachi Benedictini & Cisterciensiles: de
Tarrac, nonnulla notavi in *c. 10. his*, que vi-

*Propter monachos notabilius est quod ab aliis Monachis, & nigri.) Nigromonachorum mentio fit a Flavio Dextro in chron. anno 419. ibi: *Canali in Egittria monachii nigri ab anno 393.* In eis commentatoris Vivar, exstatim, eos fuisse discipulos S. Martino, qui ut Salpitoz Severus auctor est, plura contraxit monasteria, non tolum in Mediol. Tarrac. verum & in aliis Provinciis, & eos nigro habitu ulo fuisse tradit P. Glunias, lib. 4. c. 17. Sed vere monachii nigri jam a septimo Ecclesie faculo dicti fuerunt monachii Benedictini, quia atris uectabant vestibus, & isti pro synoimis habebantur nigri monachi, & Benedictini, ut late probat *Vetus ton. I. aaron. D. Benedicti*, ann. 3732. c. 5. Benedictus *Hesperiensis ton. I. dñs. monfr. tr. 3. dñs. 3. Caput autem huiusmodi nomenclatura ratio pro distinctione ipsorum, & Canonorum Regularium Ordinis D. Augustini, qui ab aliis uectabant vestibus, ut referit Joannes de Vitriaco *D. Gonzal. in Decretal. Tom. III.***

traditam a Gregorio Beyerlink in Theat. vita hum. tom. 4, verbo Horus, ubi ait: Horus est locus munitionis, & plenius fructus ad ova producenda, fructusque arborum colubratis granae conparates. Tamen ex quibuscumque fructibus in horto perceptis, veluti ex frumento, hordeo, vel aliis seminibus, decimas non habet.

C A P U T X I.

Idem.

Licet de benignitate Sedis Apostolica sit vobis induitum, ut de laboribus vestris, quos propriis manibus, vel sumptibus colitis, nemini decimas solvere tencamini: propter hoc tamen non est vobis licitus culibet de terris vestris decimas subfrabere, que traditis aliis excolendas. Relatum est siquidem auribus nostris, quod cum terras quasdam, quas in decimatione dilecti filii nostri Thesauro Senonensis habent, decimis ruficis vestris excolendas, exinde decimas, sicut debitis, non solvitis, nec facitis a ruficis ipsis exsolvi. Quoniam igitur, quanto arctius vos, & Ordinem vestrum diligimus, tanto minus vos, & Ordinem vestrum volumus efficeri, que sunt honestati contraria, vel obvia rationi, aut ex quibus privilegiorum nostrorum tenorem transgreidi videcamini, cum privilegium videatur amittere, qui permisisti sibi abutitur potestate: s. v. m. quae de terris illis, quas in decimatione predicti Thesaurarii propriis manibus non excolitis, sed ruficis traditis excolendas, decimas vobis nullatenus prefumatis, sed eas in propriis eidem Thesaurario faciat cum integritate perfolvi, sicuti prius certo, quod si praeceptum nostrum contempseritis, nos ven. f. nostro Archiepiscopo Senon, decimus in mandatis, ut ruficos, qui bus in decimatione prefati Thesaurarii terras dederitis excolendas, ad solvendum decimas eidem Thesaurario, ap-

N O T A E.

Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc. ex qua litteram textus refutato: post Concilium autem Lateran. p. 13. cap. 6. legitur, Fratribus Rhemensis Ema- b. Excolendas.) Juxta tradita supra in e. 4.

C A P U T X I I.

Idem.

Ad audiendum nostram noveris pervenisse, quod quidam vestrum a dilectis filiis nostris fratribus b. Cif- trum Ordinis de laboribus, quos propriis manibus, aut sumptibus excolunt, decimas exigere, & extorquere coman- tur: illud privilegium apostolica Sedita prava interpretatione, ac malitiose pervertentes, quo eidem Fratribus indulgetur, ne de laboribus, aut sumptibus, quos propriis manibus excolunt, aliquis ab eis decimas exigere audeat. Aferunt enim, quod pro laboribus novalia intelligi debent. Unde quoniam fratres praeficiunt Ordinis be- nignitate Ecclesiastica solvere volumus, & ne ullus contra eos materiam habeat malignandi, vel ipsos contra iusti- tiam molestandi, quemlibet attentus providere: vobis f. A. p. 2. m. quae a predictis Fratribus de laboribus suis, quos propriis manibus, aut sumptibus excolunt, nullatenus decimas exigatis, nec a parochiis vestris exigi permitatis, vel qualibet modo extorqueri: nam si de novalibus tantum intelligeremus, ubi c. ponimus de la- boribus, de novalibus ponemus; sicut in privilegiis aliorum quorundam ponimus.

N O T A E.

Ita legitur in prima collectione, sub hoc tit. e. 3. post Concilium autem Later. p. 13. e. 3. habetur Con- currens Episcopo, & Officialibus eius; & recte, siquidem Con- ventus Ecclesia est in Anglia, ut referit Polydor. Vergil.

C A P U T X I I I.

Idem a Brixieni Episcopo.

Quoniam a nobis tua sollicitudo requirit, quid de decimis novalium tuz dieccis tibi sit statuendum: c. f. si- rochian fuerint, decimas earum, ut parte b. retenta, eidem Ecclesia, facias assignari. Alioquin ipsa alii c. Eccle- sia secundum discretionem Deo tibi datum porcius depature, vel ad opus tuum tene: ita quidam, quod si quis in id contra praeferitur, tu cum Ecclesiastica censura usque ad dignam satisfactionem percellas: tentiant ve- ro super decimas a Consulibus data, praeferunt cum Sanctorum Patrum institutionibus obviant, irritis else decernas, & eas omni contr. & ap. postposita revokes. Quod e. laicus alius a Sacerdotibus, vel clericis decimas de la- boribus suis in tua diecceli requirerit, cum ab exactione hujusmodi prosrus cessare compellat, & laicos illos, qui a colonis terram, vel quartam partem laborum suorum ante solutionem decimaram recipiunt, decimam de f. por- tione sua, secundum quod colonus de parte, qui illum contingit, exolvere consueverit, abique diminutione ali- qua iis, quibus iure debemur, facias exhibere.

N O T A E.

Brixieni.) Ita etiam legitur in prima collectione. sub hoc tit. cap. 2. & post Concil. Lateran. pag. 50. cap. 40. De Brixieni diecesti jam egi in cap. sue 5. de procuratio- nibus.

b. Tua pars retenta.) Quarta videlicet, juxta textus in e. conseruente, de off. Ord. f. de quaer. de pof. quam exigere posse, quam exiger possunt, a parochianis, si adhuc eas non solvent. Marinis lib. 1. regol. 6. 81. licet aliquid ratione propria parochia integras decimas Episcopum percipiat, e. 1. hoc tit. in 1. collat. ubi noter Alexander Mediolan. Archiepiscopus ita scribit: "Quocela venerabilis fra- m. nollii Vercell. Episcopi ad nos transmissa pervenit, alias decime praediales temper ad parochium, ubi prædia sunt, spectant, juxta ea, que dabis mus infra in e. cum finis homines. & Confinibus.) Id est Judicibus facultarius, de quorum ju- ridictione in praesenti specie merito hastari poterat, cum

decimas quasdam non sine Creatoris offensa percipient, con- tendunt sibi decimas novalium vindicare, in quo tanto, & offendunt gravius, quanto specialius ipsa ad Episco- palen difinitionem respiciunt, super quibus constat, nihil laicos sive concessum. Quocirca f. t. per A. f. p. m. quae laicos ad decimas novalium, occasione, & exculpatio pos- posta resigandas, per excommunicationis tentationem, ap- rem. compellas; clericos autem moneas, & Ecclesiastica di- strictione compellas, ut eas, quas detinent, memorato Epis- copo sine mora, & difficultate in pace dimittant, ut sub examini tuo justitez non differant pleitudinem exhibere."

c. Alii Ecclesie.) Quid procedit, quando pralia illa no- lia sunt nullius parochie, nec sub certa Ecclesia constituta, alias decime praediales temper ad parochium, ubi prædia sunt, spectant, juxta ea, que dabis mus infra in e. cum finis homines. & Confinibus.) Id est Judicibus facultarius, de quorum ju- ridictione in praesenti specie merito hastari poterat, cum

Tit. XXX. De Decimis.

331

certum sic, crusarum decimalium cognitionem ad Judicem Ecclesiasticum spectare, c. fin. de rerum perturbatione, c. sua nos, f. fin. hoc tit. c. pof. 1. de homine. Cler. dispensacionem, de in- dia, docent Guttier. l. t. præl. g. 26. pluribus relatis Barbofa de off. Parochi. e. 28. §. 4. n. 21. Hunnius in Encyclopaedia, tit. de decimis, cap. 7. Cum enim decima spirituales sint, iudeeque eas percipiendi spirituali judicetur, non ad laicum, sed ad Ecclesiasticum judicem spectat cognitio, c. 2. c. quanto, de judi- ciss. Et licet docuerit Gaillius l. t. obs. e. 38. P. Suri. d. t. de decimis, e. 38. n. 16. Borellus in Jammo degl. tit. 19. num. 18. Hunnius d. c. 7. judicium pofessorum super decimis coram facultati judicis decipitare debere; contrarium tamen docue- runt Covar. præl. e. 35. Valacius confit. 23. Azor. p. 1. Infis. lib. 5. c. 4. 4. ali. quo refer. & sequitur Barbofa ubi sup. §. 4. & 6. & ideo tunc de cide, tanquam de rebus laicalibus facultares Judices cognoscere possunt, Castilla, & Carrasco ubi proxime, Elcoabar. supra, e. 22. n. 90. Unde cum ex conse- nione Alexandri VI. Gregorii X. & Clementis VII. tertie decimiarum in Regis Castella, necnon & ius percipiendi de- cimas in nove ora Indiarum Occidentalium Regi spectent cum libera dispositione, ut probant Solorzanos 1. 4. pol. En- dian. e. 1. Azor. tom. 1. Infis. lib. 7. e. 36. conf. 5. Borellus de pofessoria Regis Catholici, n. 7. D. Joan. de Castillo t. 7. controver. e. 12. Callixtus Ramires de leg. Regia, §. 21. num. 3. Herrera decad. 1. lib. 8. c. 10. & lib. 6. cap. 19. Salgado de pro- tectione Regia 3. part. e. 10. n. 268. Elcoabar de part. sanguinis, g. 6. §. 4. n. 43. ali. relata a Parte de edict. infor. rom. 1. refol. 3. §. 5. n. 53. & ita pleno iure, & tanquam ex regali- bus incorporata fuit Regia Coronae, argumento capit. gene- rali, juncta Gloria vero Regalis, de elef. lib. 6. docent Bellu- ga in Spec. Princip. §. trahens, n. 38. Seize d. dec. 162. t. 2. n. 19. Gi- zianianus discep. 25. n. 19. Cevallos de cognit. per viam viol. g. 25. Cabedo dec. 63. Lush. t. 2. n. 3. Petyra de manu Regis, 1. p. concord. 64. in ior. Castillo ubi supra, e. 3. n. 30. pluribus relati- solor. d. c. 1. n. 30. facit lex. §. 25. tit. 2. 1. 9. recipit, ideo exuerunt naturam spiritualium bonorum, & manifuerunt pro- fana, ac temporales. Sotus de iustit. l. 10. g. 4. art. 3. P. Mo- lina de iustit. disp. 663. n. 10. Seize d. dec. 162. t. 2. n. 19. Gi- zianianus discep. 25. n. 19. Cevallos de cognit. per viam viol. g. 25. Cabedo de retent. b. l. part. I. c. 1. ex. 4. 441. unde requi- tur, causas super ipfis terris, iei. decimi emergentes, dile- piondans esse coram judice facultari, 4. 2. §. 15. 1. t. 1. 21. lib. 9. recop. Castillo t. 2. §. 13. Tav. Bobadilla lib. 2. pol. c. 18. n. 213. Giurba conf. 80. n. 31. Felicianus Vega in e. qualiter. n. 2. de iustit. five questionis sic facti, five iuris, Covar. præl. e. 39. n. 2. Cevallos d. 25. n. 23. Barbofa in l. Tis. n. 42. f. fol. 1. 2. 3. Guttier. lib. 1. q. 14. n. 4. Gratian. supra, n. 58. Seize n. 23. Barbofa t. 6. vol. 1. e. nobis 24. hoc tit. n. 4. Fra- gofo de regim. t. 6. de decim. n. 6. de membro 7. 261. etiamis lis dif- pector inter perfons Ecclesiastica, Suarez in defensione fidei, l. 4. c. 14. Olibus de iure fidei, c. 11. & 14. n. 70. Enreas Ro- bertus b. 2. etiam judge. c. 1. Hieronymus de Leon. dec. 3. n. 30. Etiamis tertie penes communiqueret, refidetur, vel per sonam Ecclesiastica, quia non inde amittere regularem naturam: & quod agitur de re donata a Principe, cognitione ipsedictat ad Judices facultares, l. 37. tit. 6. part. 1. l. 6. tit. 1. 4. recop. l. 10. tit. 7. lib. 9. probant Petyra de manu Regis, c. 32. n. 4. Barb. in rempl. l. 2. tit. 1. §. 5. Ant. Faber in suo C. S. tit. de pof. fidei, diff. 2. Solorzanos de iure Indiar. lib. 3. c. 1. n. 53. & t. 2. n. 24. c. Laicus.) Proper incapacitatem non habet ius decima- rum, ut infra in cap. problemis.

f. Portions sua.) Quia non fuerat decimata, alias redēcimā- tio non admittetur.

C A P U T X I V.

Idem a Rhemensi Episcopo.

Pachochianos vero nos ad solvendas decimas b. Ecclesiis, quibus eas debent, Ecclesiastica debet severitate compel- lere, quia cum decima non ab homine, sed ab ipso c. Domino sint institute, quasi debitum exigit a possum.

N O T A E.

Rhemensi.) In prima collectione, sub hoc tit. cap. 14. additur, pars cap. de Diaconi: unde cognoscatur, in praefiti referri partem textus in e. de Diaconi 1. qui Cleric. vel nov. integras autem textus littera extat post Conc. Later. p. 27. c. 12. & p. 16. c. 1. in praesenti autem referribit Alexan- III. Henrico Magno filio Philippi Regis Galliae, & Ludovi- vii. fratri, Rhemensi Archiepiscopo, cui etiam scribit in e. 5. 6. & 7. de apel. c. 6. bare. ut referat Cheun in serie Prel. Rhem. num. 51. Manric. tom. 3. annal. Cisterci. anno 1156. cap. 4. num. 5.

b. Ecclesiis.) Juxta distinctionem personalium, & praedi- lium, quam illastrabimus infra in e. cum finis homines.

c. Isto Domino.) An idea debentur decima a iure divino, exponimus infra in a. aliquibus, §. illi.

d. Exgi possum.) Quam tamen actionem proponere debeat Parochus, apud DD. non constat. Condicione ex canone ipsius agere debere, affecti Canifus ad hanc textum, cap. n. 1. quia cum nulla actio specialis iure canonico deatur, recursum est ad conditionem ex canone, ad exemplum condicio- nis ex lege, l. un. de cond. ex leg. Sed cum in praefiti decimis ut debitum exigi posse, certum est, compe- teret actionem personalem, & necessarium non esse condicio- nem ex lege; immo sufficere factum in iudicio proponere, ex e. dicti, de iustit. Illud etiam verum est, & tace repeti- tam, decimas esse onera realia ipsorum praeditorum, & ideo

in quicunque posse fore transire, c. dicti, c. de terris, c. pof. 1. n. 1. & 2. de causa pof. & licet in quolibet iudicio ipsolatis, tunc omnia fit relictundis, c. 1. de ordin. cognit. c. littera, c. ex conquesta, de r. foli. ipsol. tamen spoliatus per parochiam a perceptione decimaram, quas intra ipsius parochiam posse, non alter restitutur, quia si ostendat privilegii, vel alium titulum, cuius virtute possidebat decimas ipsas, textus difterit in cap. ad decimas, de r. foli. in e. ibi: Nisi evidenter docuerit. Restitit enim illi ius commune, & faver ipsolatori; siquidem præsumit, post divisionem parochiarum ad ipsos parochos tantum pertinere. Cov. d. cap. 17. num. 6. Barbofa d. e. 28. de off. Parochi, §. 2. num. 47. quae doctrina procedit in laico possidente decimas virtute privilegii, & a Parochio ipsolato; fed si ipse spoliatus sit ab alio laico, & intendat interdictum, unde vi, ante omnia est re- stituendus, juxta juris communis regulas, ut docet Mencha- ca usq. cap. 89. n. 5. Etiam proceditur in his causis applica- tione

tione remota, cap. tuis, et d. hoc sit Salgado de Regia proscriptio, p. 2. p. 2. m. 63. Quis tentatio probatur ex eo, nam in tributis suis Imperator solvendis non admittit appellatio, l. abfissus, l. fin. C. quorun appel. fed decima tuis tributa debita Principi calefit, e. decima 66, 16, g. 1. tuis, hoc tuis, igitur similiter in eis appellationi locus non est. Accedit, nam decima affliguntur parochis, pro alimentis, e. decimas, vesperis, fed tardius, 16, qu. 1. fed in causis alimentorum appellatio non admittitur; ut late probat Salgado ab. 3. p. cap. 1. Igitur non in causis decimatarum appellatio quoad effectum suspensi- vum admitti valer. Quis doctrina procedit in causa textus in d. e. sua nos, videlicet cum reus, a quo decima peccuntur, opposit confunditatem, vel praescriptionem, & condemnatus est, scis vero si agatur cum persona Ecclesiastica, qui indecimus ius habere ad decimas; vel si quantum sit inter duas Ecclesias aquiliter decimas vindicantes, vel si collector decimatum modum excedat; quia ab excessu potest appellari. Exceptis tamen his casibus procedunt appellatione remota, & Iudex Ecclesiasticus potest incipere a pracepto de folendo, ut pluribus relatii probat Salgado ab. supr. a. 53. Nec in eo judicio illa admittitur compensatio alterius debiti, ne ex præteculo decimatum soluto differatur, ut post Monetam, Rebutum, & alios resolvit Hunnius in Encycl. d. 111, decimi, e. 9. in fine.

C A P U T X V.

Idem a Ambianensi Episcopo.

Ad hac donationem decimam, quam Abbas sancti S. B de Montrali cuidam loco concilii per successionem tenuit, ad amorem quoniam Sanctorum de jure e haraditione possideri non debet) viribus carcere decernetas, & laicum (nisi decimam ipsam ipse Ecclesia libere resignaverit) vinculo excommunicationis adstringas.

. N O T A E.

Ambian.) Ita etiam legitur post Conc. Later. p. 50. c. 28.
et in prima collectione, sub hac tit. c. 27, ubi addi-
tur, pars e. quoad Seden; ut cognoscatur in presenti referri
secundum partem textus in c. 2. infra, de frigid. & malo. De
Ambian. Ecclesia nonnulla, adduvi in c. 37. de ref.

b De Montral.) Monasterium hoc sancti Saluici Monstro-
liensis est prope urbem Monstrolum in Gallia, Ordinis D.
Benedicti, ut referunt Mireus in sua Gallia, Chopinus de sa-
eva pelt. lib. I. iii. 4. n. 17.

C A P U T X V I.

Idem a *Marsilius Episcopo*,

De terris, quas Iudei colunt, tua prudentia respondemus, ut eos ad decimas persolvendas, vel possessiones penitus renuntiandas, cum omni districione compellas, ne forte occasione illa Ecclesie valeant suo jure fraudari.

N O T A E

a **M**arsilius.) Ita legitur in prima collectione, sub hoc tit.
e. 28. ubi additur, *pas capris Quod super his; unde
deducitur, in praetenti referri secundam partem texus in c.
qua super his, de Iudais. De Marsiliensi Ecclesie nonnulla
notari in e. 6. de his, que vi.*

COMMENTARIUM

Circa obligationem solvendi decimas a Iudeis, vel infidelibus contraria videtur juris testimonia, variaque res per iurum DD. sententie; sed pro vera resolutione, & huius textus expositione discrimen est constitutum inter decimas personales, & praediales; persones enim non solvent, qui baptizati non sunt, ex transmissis, hec tamen docent Suar. dabo te de decimis c. 16. n. 4. Pagund, in p. precepti Eccles. lib. 2. c. 1. n. 4. Ricciulus de iure person. lib. 1. c. 9. per votum. Si enim decimas illae praestant ratione Sacramentorum, & infideles nulla accipiunt Sacramenta, inde eas decimas solvere non tenentur. Accedit, nam obligatio solvendi decimas personales provenit a iure Ecclesiastico, ut dicimus infra in c. aliquibus, §. fin. sed infideles precepit Ecclesia non ligantur, sicut illud Apostoli 1. ad Corinthios c. 5. De his qui foris sunt, quid ad nos? Et c. gaudentius, de divorcio: ergo non tenentur solvendi decimas personales. Nec obstat, si dicas, Iudeos teneri preceptis iuri divini, siquidem sub dominio, & potestate Dei sunt; ac proinde preceptis legis veteris de decimis solvendas eos obfringit. Nam reiponatur, praeceptum decimaram in veteri non suffit possumus a Deo universi, sed solum habitantibus terram Canaanorum, proper populum Israeliticum, & Leviticis; ac proinde eo precepto non ligantur infideles, nec precepto Ecclesiastico, quia auctor per Baptismum ianuam Ecclesie non sunt ingressi. Unde inferatur, hereticos omnino teneri ad decimaram præstationem, quia per Baptismum ad Ecclesiam spectant, & ita apostola cum ab obligatione eximi non valent, quia ex fide, quam in Baptismo proliferant, legibus Ecclesie obligati fuerunt. Circa praediales decimas certum est, Iudeos, cateropique infideles cogi eas prætrahere, & quanto, §. fin. de usur. c. nimis, & ex eis. Præclar. Capit. Caroli Calvi anni 877. cap. 31: quod exponit Boquetus ad concordiam lib. 1. epiph. 50. docent Azor, Valquez, & Moneta relati a Barb. d. cap. 28. Decimas enim praediales sunt onus ipsius pradii, & ab ipso prædio debentur; & ita prædia illa, qua decimas pendebant ante, transeunt cum suo onere, argumento textus in l. Imperatores, s. de public. Unde infideles decimas solvere non tenentur, simpliciter loquendo; sed quatenus reliquias onera realia prædiorum, & hæc ratione Iudei, ceteraque infideles obligantur ad solutionem decimaram, quoniam prædia ipsa habent inherentem obligationem decimaram, & tanquam onus realia ipsius rei, necessitate est, ut ad omnes transeant, etiam infideles, & satisfacient Ecclesiæ interesse, ut in præstanti textu docetur, præcipue in illis verbis: Ne forte illa occasione Ecclesia valent suo iure fraudari. Quæ verba supponunt ius Ecclesiæ ad decimas per solvendas in tali fundo sufficere acquistum. Unde deducuntur in dies occupare intendunt. Quia vero prescriptio Sancti Lauri Ecclesiæ propter hoc magnum suorum bonorum jaçutram incurrit, dicit v. p. A. f. p. m. quatenus nisi Iudei, qui in civitate Rhomagenium morantur, ad monitionem vestram & decimas, & omnes provenientes alios, quos de parochianis fidibus, si ibi habitarent, conqueverent, prædictæ Sancti Lauri Ecclesiæ, & aliis, quarum parochias detinente occupatas, annis singulis sufficienter, ac congrue recompenfare curaverint, omnes Christi charactere insignitos, five virilis, five feminei sexus extiterint, qui Iudeis obsequium exhibere, aut mutuo aliquid ab eis accipere, aut refutare iam acceptum, venditiones, aut locationes, cum eis contraheret, seu quilibet umquam contractum inire, vel eis Ave dicere, seu habere colloquium, nisi de sua correctione, vel inexperta conversione alliceret, ultra præsumptione tentare, omni gratia, & timore pollopositis, contradictionis, & appellatione cœlestis, anathematis vinculo adstringatis, cui etiam volumus sententia subiacere quemquecumque, qui illis ad vestri eleusorum mandati confusione fuisse, five auxiliu impenderit, aut favorem. Et etiam accipiens eti illud inno- centius III. lib. 2. epiph. in editione Colonia. ubi lib. 2. fol. 372. Episcopus Abulensis ita scribit: Ex parte dilectorum filiorum Capitali Abulensis fuit in audiencia nostra querimonia recitata, quod cum homines ruris diocesis in castris, & in ipsa civitate morantes, & de tribus partibus frugum totius agricultura fusa, molendinorum etiam, & horitorum & runculae de quaer parte parochialibus Ecclesiis, a quibus Ecclesiæ percipiunt sacramenta, decimas solvere ce- neantur: licet ministri Ecclesiæ ipsarum fere nullos ha- beant redditus præter decimas, unde valeant sustentari, domini predictorum horitorum, & molendinorum ipsa tra- dant Saraceni in grave detrimentum Ecclesiæ, & præ- Christiani excollenda: qui nolunt Ecclesiæ, sicut olim Christiani solebant, freti potentia, & favor illorum, a qui- ligunt ipsi Ecclesiæ, & eamini ministris super hoc, prou- convenient, prævidere, fraternitatem tuæ per Apotolica scri- pta mandamus, quatenus nisi Saraceni illi ad communio- nem tuam cum ea integrante, quia Christiani solebant prædictas decimas Ecclesiæ volenter exhibere, eis facias communionem a Christianis super mercimonis seruum venia- lium, & aliis penitus denegari, Christianos illos, qui ra- bularint, a sua præsumptione per cenfuran Ecclesiastici capi, appellatione remota, competens. Datum Lateran- 12. Kalend. Junii.

C A P U T X V I I.

Idem.

Quamvis grave sit nimis, & divini dignum animadversione judicium habeatur, quod laici quidam, quod sacerdotum est, in Ecclesiasticis rebus usurparunt; maiores tamen incurunt formidinem, & dolorem, quod fomites erroris dicuntur in ipso Clero aliquoties invenire, dum quidam Coepitcorporum nostrorum, aliosque Praetatum, Ecclesia decinas, & Ecclesias ipsas diffonenre eis indulgent, & eos de via mortis impellunt, qui predicatione eorum coram viae via revocandi. De quibus dicit Dominus per b Prophetam: Populi mei peccata comedunt, ad iniuriam provocant. Unde statutum, ut si quis aliqui laico in carcere remanent Ecclesiam, decimas, oblationesque consecrari, a fratre suo, sicut & arbor, que inutiliter terram occupat, succidatur, & donec mender, dolore nunc fit faciat prostratus.

O T A E. tit. 9. c. 1. & ita hæc constitutio pratur in c. 2. hoc tit. in 2. collect. & liter ab Alexand. III. in d. 8.

N O T E .
I. *Dum . . . Ira etiam legitur in 1. & 2. hor. tit. in 2. collect. & post Concilium Later. p. 26. c. 8. ubi referunt presens constitutio, quia edita fuit in Concil. Turon. cap. 2. ex quo verba refert Ant. Augustini. in opt. juris Ponif. lib. 10. tit. 9. c. 1. & ita hanc constitutio propria est Concilii Turon. licet ab Alexand. III. in d. 1. 8. reperitur transcripta. b Prophesiam.) Octam videlicet, cap. 4. c Aron que.) Verba fine SS. Luce p. 13. & Matthaei c. 3. Commentariis hanc textus dabimus infra c. prelibemus.*

9. c. 1. & ita huc constitutio propria est Concilii Turon.
ab Alexand. III. in d. v. 8. reperiuntur transcripta.
Propheet.) Oleam videlicet, cap. 4.
Arbor que.) Verba sunt SS. Luce v. 13. & Matthai c. 3.
Commentarium hujus textus dabimus infra in c. prehensum.

C A P U T X V I I I .

Idem Massiliensis a Episcopo.

Um sint homines in parochia utias Ecclesie, sicut asteris, qui terras in alia parochia alterius excolunt; ma
dificeo nos confundit, cui Ecclesia de terris illis decimas solvere debeant, an ei, in eius parochia sunt con-
stituti; an illi, in qua divina audiunt, & ecclesiastica alijs percipiunt sacramenta. Sane cum hujusmodi quodlibet territorio
praedecessorum nostrorum tapis mota fuerit, nec ab aliquo terminata, alius intuta territori, alitis personam
in obtenuit afferentibus debere perfolvi; non est nobis facile super hoc certum dare respondere, cum authoritates SS.
arum etiam sint diversa. & ideo in hujusmodi dubitatione ad contiendendum duximus recursum, & attendendum
est, si illa Ecclesia in uno sint, vel in diversis Episcopatibus constituta. Quia difficile nimis videtur, ut una
Ecclesia in Episcopatu alterius recipiat decimas, cum ex hoc Episcopatum fines confundi non immixto videantur.

NOTE A.

Massiliensis.) Ita legitur in 2. collect. sub hoc sit. c. 3. in 6. autem non exprimitur Prelatus, cui rescribat Alexander. et Massiliensi dioecesi nonnulla notari in c. 6. de his, que vi-

COMMENTARIUM.

presenti rectu agitur de parochis, quibus decima prae-
fanda fuit, in qua parte, ut Alexander III. hic faciet,
vera, licet non contraria, fuit juris testimonia; nam Ec-
clesiasticis bapstinalibus decimas praefari debere, probatur in e-
iusdem capitulo 47. c. de decimis 45. & statuum 55. 16. q. 1. c. cum cor-
respondit 47. hoc it. c. fin. de parochiis. c. t. in fine, de verbis sacerdotum
ratio idem suadet; nam cum decima fuit stipendiaria sacer-
dotum sacramentum administracionis iurata, hoc it. & hunc la-
rem parochi soli sufficiunt, illis solis decime debenerunt;
de vulgo docetur, parochum habere fundam suam intentione
tempore responsum omnium decimarum infra lucem parochie limi-
tationis, d. c. cum contingat. Valenziana cap. 37. per
Barbola d. 28. q. 2. qui recte docet, ipsum tempore
intencionem eius. Econtra autem decimorum distributionis
ad Episcopum pertinere, probatur in e. t. 16. q. 7. c. fu-
rit 55. 16. q. 1. Episcopus 23. eiusdem 12. q. 1. & ipsum tem-
pore habere suam intentionem erga decimas, probat texus
cap. dudum 31. ibi: intentionis sui de jure communis fundata
est. & it. epis. Episcopus certum partem canum deberi, do-
cetur in c. quoniam 1. ibi: Tu pars revera, hoc it. & can
cionem quartam eius probatur in e. correspondente 16. de effi-
cio, c. de quarta, de presertim, aliis etiam clericis, veluti Ca-
niciis Ecclesiarum, ius percipiendi decimas competere, pro-
tulit in e. ex parte 21. c. ad hoc, hoc it. c. 3. 16. q. 7. quia
tempore pro omnibus ministris Ecclesie instituta fuit, c. non
22. hoc it. ad exemplum legis veteris, juxta quam Levi
omnibus decima levabentur, cap. fin. Leviticus. In hac ju-
nior varietate dicendum est, decimas ex sua institutione ad
Episcopum pertinere, ut eas inter clericos dictio deciesse di-
buit; nunc vero certis unicuique clericorum paribus al-
legatione, Episcopus habet iure communis quartam partem, &
rochlor, clericisque in Ecclesia ministrantes, & Canonici Ga-
ndavallae Ecclesiarum eam partem, quae fuit beneficiis ex
tempore adiuncta ei: quid si non appararet, quia pars
confunditudo Parochio debetur, quarta praeferita est,
item antiquam divisionem, de qua in e. quatuor, c. de redditu
12. 13. q. 2. post quam divisionem Episcopus, & Parochus
dicitur habent suam intentionem ad propriam portionem
trez d. tr. de decimis, lib. 3. cap. 28. & 29. Rebutus eit.
q. 7. Nonne autem Parochi accipiunt eum, qui pre-
Ecclesie Parochiali nomine proprio, Iosephus Ludovicius
q. 72. n. 9. Circa parochias vero, quartas parochis deci-
mdebentur, differunt enim confunditudo inter personales,
pradiiales: per dioecesis enim debentur Ecclesie parochiali,
qua quis dominicam habet, c. ad Apostolos, hoc it. cap.
46. c. statuum 55. cum seq. 16. q. 1. Pagundus in 5. 17.
Eccl. lib. 1. c. 1. n. 1. Moneta de decimis, c. 7. n. 21.
tempore ei, qua decima illa debentur propter laborem im-
plenum in administratione Sacramentorum, & ita Parochio
administrant debentur: & licet aliquis causa negotiatio-
nibus studiorum: aut voluntatis moram faciat extra patrum
imperium tamen in parochia propria tolvit, dico c. Apologetis
3. de seipso in 7. qua dominicum non mutat, ex tractis

Prohibemus infuper, ne laici decimás cum animarum suarum periculo detinentes, in alios laicos possint aliquo modo transire. Si quis vero repperit, & Ecclesia non reddiderit, Christiana sepultura privetur.

N O T E A,

^a **L**atian.) Ita legitur in prima collectione, sub hoc tit.
cap. 23. & repertus textus hic in ipso Concil. Later.
celebrato sub Alexandro III. cap. 16. q. prohibemus, de quo
Concilium nonnulla notavi in cap. 27. de restringi.

COMMENTARIUM.

Ex hoc canone sequens communiter dedicatur assertio: *"Laici decimas Ecclesiasticas retinere non possunt, nec iusitate obtentas in alios transferre."* Probat can tex-
tis: *in e. decimas, 16. q. 7. c. fin. 10. q. 3. c. peruenit 1. q. 3. c. ad
bae. c. quatuor, hoc est. 2. q. fane, hoc est. lib. 6. c. si quis
prebeytorum, de rebus Eccles. c. exhibuit, se rerum permis. cap.
cum c. plantare, per priv. exarvare, amboitio, de rebus Eccles.
22. tit. 8. pars. 1. Variorum canonum adverbiis hanc juris de-
cimarum olifurpationem per laicos colligit Rovarius ad hitor.
Santii Iesu Recompositio, n. 17. Illudavit ultra congetus in pre-
fatis a Barbola de off. Paracelsi, c. 28. q. 2. Geronimus lib. 3.
de facies immunit. c. 19. Suarez de destris cap. 17. Borellus in
summa destris, vol. 10. n. 114. Duranrus lib. 7. de facies Ecc.,
cap. 1. Marcellous lib. 1. variis. c. 19. Duranrus 99. iuris q.
23. Lemnatis de decimis, c. 8. n. 9. c. 10. Polycratus
lib. 1. apist. 21. c. lib. 2. apist. 29. Balboa in c. ad aures
de prefatis. Petrus Gregorius lib. 7. Inag. cap. 13. c. lib. 1.
partit. tit. 25. cap. 1. Carrasco ad ill. recop. cap. 10. Castilio
destris. 162. tit. 2. c. 11. Fachini lib. 7. controver. cap. 77. Sello
destris. 162. tit. 2. c. 11. Parexa de ingratis edit. tit. 7. refol. 9. So-
lorzan. de iure Indian. tom. 2. lib. 3. cap. 1. num. 30. Murga
tom. 2. disquisit. msc. disq. 13. per cap. Theophilus tom. 12.
trad. mala et bona Eccles. cap. 9. n. 16.*

Sed pro ratione dubitandi, omisiss que adduntur in c. ad m-
res, ut preferat, in praesentem assertione ita infugo: Aut in
hoc canone proposito laici deinceps decimas iniuste, vel
iuste ex infestatione ante Concil. Lateran. facta, de qua in-
ter agemus. Si iniuste deinceps, non solum prohibendum
erat illis, ne in alios transferrent, verum & ne eum anima-
rum periculo casu retinere, & per conquefactionem non recte hic
doceor, decimas detinentes laicos non cogi eas restituire,
sed tantum prohiberi in ilios transferre: si autem iuste jure
feudi eas retinabant, recte poterant laici eas in monachos
aut in aliam Ecclesiam cum auctenfli Episcopi, transferre, ut
doceunt in c. ad Apolloniam, de his, quae sunt a Pratis. Ergo non
recte cum profani statuerint, non posse laicos decimas in alios
transferre, cum perinde illis permittur eas detinere.

Qua difficultate non obstante vera est prefatis assertio, videlicet laicos non posse acquirere, seu retinere ius excedens decimas; quia illud competat taum sacerdotibus, qui ministrant spiritualia: & cum laici illa ministrare non possint, sunt incapaces juris decimatum, *e. causa de praece. e. quamvis, hoc tit. 4. sec. 6. part. 1. D. Thomas. 3. 3. q. 3. art. 3. docent. Sotus de iustitia lib. 9. q. 7. art. 1. Covarr. lib. 1. var. 17. n. 4. Rodriguez. 99. regul. 4. 44. art. 4. Valquez in opere. iii. de benef. c. 1. q. un. dub. 7. Didacus Peretz in l. 1. iii. t. lib. 5. ord. Rod. Saar. atting. 28. Gutierrez. lib. 1. p. 2. art. 1. Facit exemplum legis veteris, *juxta quam tantum permittetur* concedere panes propotionis Aaroni, & filiis eius, o. 27. *Lewi.* ergo similiter in legem gratiae *jus percepienti decimas tantum sacerdotibus debetur:* sicut etiam oblationes illi tantum percipiunt, nec illo modo laici eas percipere valent. Concilium Gangrenense cas. 8. & in Conc. Brachar. 2. cap. 6. probhabent laici constitutae Ecclesiæ, ut oblationes in eis factas vel earum patrem accipiant, ibid. *"Placuit ut si quis basilicani non per devotionem habeat, sed pro quibus cupiditate adierit, ut quidquid ibidem pro oblatione populi colligatur, medium cum clericis dividat, to quod basilicani in terra sua ipse condidit; quod in aliisque locis, ulque modo dicunt fieri. Hoc ergo de cetero obfervari debet, ut nullus Episcoporum tam abominabili yoto contentiar, ut basilicani, qui non pro Sanctorum patrocinio, sed magis tributariorum conditione eti condita, audeant consecrare."* Nec solum laici decimas percipere nequeunt, verum nec pro carum redemptione premium exigere, ut caverit in Capitulari 30. Ludovici Pii, his verbis: *"De decimis, quas populus dare non vult, nisi qualibet modobat eo redimantur ab Episcopis; prohibendum est ne fiat; & si quis contemptor fuerit inventus, & nec Episcopum, nec Comitem audire velit, si nostrar homo fuerit, ad praetentiam uolram venire compellatur."* Et eum idem Princeps cognovisset, nonnihil de pecunia Comitibus in solituione decimatum celare, ita decrevit l. 2. c. 28. *"Dicatum est nobis, quod in quibusdam locis Episcopi, & Comites ab incelsu, & ab his, qui decimas non dant, uadios recipient, & a Presbyteris pro quibusdam negliguntur, & inter se pecunias dividant, quod penitus abolidunt decrevimus."* Ex privilegio tamen R. Pontificis laici competit potest ius, seu commoditys percipiendi decimas, c. 2. hoc n. 7. in 6. quia Summus Pontifex ex iuri causa potest eas, vel causam*

Ex privilegio tamen R. Pontificis laicis competere potest ius, seu commoditas percipiendi decimas, &c. 2. hoc 21. m. 6. quia Summus Pontifex ex iustis causis potest eas, vel carum

militares appellantur. "Decimas etiam laicos propinavit ambitio, & gratia Auctiſtum. Parifem Panem Archidiaconum hoc nomine notaſ Fulbertus ep. 34. quod decimas, & oblationes altarium, ifipem pauperum, Epifcopo inconsulto, ſeculari militia traderet. Decimam quoque infedelationes laicas propagavit facere in Saracenos expeditione necessitas ſub Philippo Auguſto, cuius adoranda, & iuſtrinenda gratia militibus permifum fuſt; ut decimas & prædias ditionis fuſt in uſu converterent, quoad bellū mererent. Conſtituto eſt Friderici ann. Brixian. anno 1190. cap. 65. p. 557.

Fridericus apud Rigordum anno 1187. "Qui aliquas terram magnam iustitiam habet, ejusdem terra decimam habebit. miles crucem non habens, dominio suo habentem eam, cuius erit homo ligius, dabit de suo proprio mobili decimam, & de feudo quod ab ipso tenet; si autem ab eo nullum iuris feendum, de suo proprio mobili decimam dominio suo ligio dabit." Laci decimam occupatores usurpatios velanda gratia populari voluerunt, decimam sibi beneficii nomine concessam a R. Pontifice ob tuitionem Romanae Ecclesie, Matthaeus Paris, in *Historia III.*, anno 1140. "Item in Regno Francie multe decima milibus ab Apostoli Patribus concessae creduntur, ut ipsi R. Ecclesiam teneantur; sed confitit ab eius debitu lafragium esse denegatum, nec etiam confit, eorum suffragium exercitui Domini Papa fuisse adhuc contributum." Sed fabulum expungit religio Romanorum Pontificum: reclamant per decreta Gregorii VII. Innoc. II. Eugenii III. & Conc. Later. de decimis a laicis non possidentis. Ecclesia enim semper curavit hujusmodi decimatum concessiones laicis factas irritare, & recindere: unde Lemariet l. 4, de decim. c. 10, per rot. probare intendit, nunquam Ecclesiastis permisae infundationem decimatum; quod verum est, si factam a Pontifice excipias, quia nullo unquam tempore licitum fuit Episcopis, etiam per titulum temporeli feudi, aut similem, laicos decimas concedere, c. 3. §. Ecclesiast. de privatis, c. 3. cum *Apollinaris*, in fine, de his quis stans a Presbitero, c. 2. S. *Sosa*, hoc sit. in 6. docent Covar. I. 1. cap. c. 17. n. 3. P. *Barbo*, in l. *Titula*, p. 1. *Capitulum*, *Secundum*.

n. 5. p. Barbera in l. Tista, & n. 45. ff. foli. marim. Gutierrez l. 1. pro. 14. n. 5. Azor. tom. 1. infisi. l. 7. a. 36. n. 13. Suarez d. l. 1. de decim. e. 26. a n. 2. Falciones l. 7. contra. v. 7. Arias a Mefia l. 3. von. cap. 13. num. 19. Unde male communiter Doctores prohibitionem haec dant in feudum decimas laicis ad Conc. Lateran. de que in praesenti, & in c. 3. de priuol. & ad Synodus Glaronum. sub Urbano II. relatum, in d. c. decimas 39. 16. q. 7. referunt; nam in capite aliud proflus statuerit, ne feliciter monachis a laicis decimas, vel Ecclesiæ sufficiant finis Episcopi contenta. Et in c. 3. de priuol. usq. Ecclesias, id solum foliū pertinet, quod in d. c. decimas, prohibitum erat nempe ne religiosis decimas Ecclesiæcum, de max. laicorum gravitate.

Ex supra traditis expoundendas est texus in c. cum Apofolica
de his que sunt a Petri, ubi agitur de decimis a laicis de-
tentis. & aferit Innoc. III. quod laici cas detinentes sunt
monendi, ut propriis Ecclesiis eas restituantur; & e forte in-
dictu nequeruntur, & maluerint ex diecclani Episcopi con-
fus in aliis Ecclesiis transference, translationem esse ad-
mittendum: & in calce textus concludeat Innoc. hoc procerere
in decimis in feudum perpetuo datis. Ex quo textu expresso
deducitur, laicos decimas iustis detinentes, cum confusa
Episcopi posse eas in alium transferre, contra hunculicu
trita. Deinde deducitur, etiam ratione feudi laicos ius deci-
mas detinere. Agnoverunt priorem difficultatem Azar. t. 1.
inf. l. 7. c. 36. Sur. d. l. 1. de decimis, c. 26. Balbo in d. c. casuam
n. 26. Lemaistre de decimis, d. 10. Quibus omnis dicendum
est, in eo textu laicos decimas iustis detinimus, quia nisi su-
pra dicta, Episcopi unquam potuerant laicos decimas infeda-
re: & ita eos modis ut decimas proprias Ecclesiis restituantur:
quia propter eum, talum cogi non poterant, cas deridentur,
si maluerint alteri Ecclesiis, quam proprie restituere, cum
confusus Episcopi talis translatio permittatur, quia rectus ab
Ecclesia, eti non proprias, decime possidentur, quam a laicis:
& ita concepsit etat majora mala vitanda, dannaque Ecclesia
illata reparanda; nam licet decima a laicis iustis detentis resti-
tutur debent illi Ecclesiis, cuius fuerant; si ratiuncula re-
stituuntur laici facere noluerint, aquilus eti mutari decimas ab una
Ecclesia in aliam, quam a laici retineri, quod etiam docetur
in d. decimis 16. 4. 7. Nec ideo textuille insufficiunt aliquam con-
tinuit, sed pliam bonorum Ecclesiis dispensationem concedit, ut
vix iniurit labratus, etiamque restituuntur fuit aliter quam
de juri rigore fieri debet. Quid & eo exemplo firmari val-
let; nam qui tenetur aliqui centum restituere, si a creditore
obsecrat facultatem illa dandi pauperibus, insufficiens resti-
tuat. Sic ergo licet decimes iustis a laicis detentas, proprie
Ecclesiis restituuntur, universalis tamen Ecclesia, qui est
velut principalis creditor, potius permettere, ut alteri Ec-
clesie restituuntur: debet tamen Episcopi accedere assensus;
juxta Synodam Melphitanam ubi Urbano II. anno 1090, ibi
“Nullus laicus decimas suas, aut Ecclesiam, aut quicquid
ecclesiastici juris est, five confusa, vel Romanum
concelione Pontificis monasterii, aut canonici offere pra-
sumat. “Alia dabimur, in eis vero quae

Lucius III. a Strizor. Episcopo

A D. Apost. Sed. regimen, licet immeriti, dignatione divina vocati, omnibus summus Ecclesie filii debitorum, & pro scientia modo respondere cogimur consultationibus singulorum, Intelleximus autem ex litteris tuis, quod

In Librum III. Decretalium:

quod quadam b confitudo in Ungaria inolevit, ut multitudine populi plerumque de parochia unius Episcopi in diocesum alterius transferatur, in qua licet per multa tempora morauit, eterque tamen Episcoporum, tam is, cuius parochia relinquitur, quam is cuius parochiam sunt facti, decimationem requiri: unde & inuidia, & contentiones oriuntur. Ideoque nos tua duxit fraternalis confundens, cui potius decimae sine reddenda. Noviter igitur, quod si de artificio, vel negotiacione aliqua, & agricultura, quam infra terminos parochie, in qua moratur, exercet, vel alii hujusmodi decima solvantur, aqua est ut illi Ecclesia reddantur, in qua ille, qui reddit, per totum anni circulum audit divina, & Ecclesiastica percepit Sacraenta. Apostolus enim dicit: Si vobis femininus spiritualia, &c. Super decimas vero missum, vel fructibus arborum, si coluerint in alia parochia, quam in ea in qua habitant, quoniam a diversis diversa confitudo tenetur, certum aliquod non duximus respondendum. Tu vero eligas in hoc catu id ex quo vel nullum, vel minus noviter scandalum generari.

N O T A E.

Strigon.) Ita legitur in 1. collectione, sub hoc tit. c. 29. & post Conc. Later. p. ro. c. 39. de Stringentia Ungarie Metropoli nonnulla adduxi in c. penult. de postul. Prelat. & commentatorum hujus textus dedi in c. cum fin. homines.

b Confitudo. Quo tam facit in hac decimaru materiali. Ut autem agnoscamus eum vim, & anctoritatem quoad decimas, & carum præfationem, sciendum est, Joan. Andreus, & Innocentius, in c. aliquibus, hoc tit. afferunt decimam obligacionem a jure divino provenire, ideoque confitendum mutari non posse. Quia sententia omisita, alli existimantur, differunt enim confitendum inter decimas prædiales, & personales, ita ut prædiales confitendum tolli non possint, fatus vero perfonales: ita Hoffensis in c. in aliquibus, hoc tit. Turcicem, in c. recertimini 16. q. 1. art. 7. n. 12. & alli relati a Balbo de pref. s. p. p. 1. q. 7. qui accipiunt illa verba textus in c. in aliquibus: Que debentur ex lege divina, & loci confitendum probata: ita ut priores verba referantur ad decimas prædiales, posteriora vero ad perfonales. Quia sententia futuram non potest dupli ratione. Prima, quia decimas prædiales quoad quantum folio recto positivo debentur, ut dicimus infra in c. in aliquibus: igitur sciat legi posita mutari potest quia decimaru prædialium, potest etiam tolli confitendum, cum non minorem autoritatem habeat confitudo, quam les positiua, l. de quibus, ff. de legisbus, l. 2. C. qui sit longa. Secunda deducitur ex universalis Ecclesiæ præxi, juxta quam confitudo non solvendæ decimas prædiales, vel candem partem, obseruantur. Quibus sententiis omisiss dicendum est, decimas perfonales, que omnino a jure positivo originem ducuntur, posse in totum confitendum tolli. Covar. d. c. 17. n. 8. Suarez lib. 3. c. 1. n. 4. Moneta ed. 11. d. c. 5. q. 4. & etiam per eam introduci posse, ut decimæ uni Ecclesiæ debitas, solvantur ali, d. c. cum fin. Fagundes in c. præcepta Ecclesiæ lib. 3. c. 1. n. 4. Catillo de tertii, c. 2. n. 5. Facilius etiam per confitendum mutantur circumstantie loci, temporis, & mensurae, ut post Saurium, & Rebaffum docent Hanius in Encyclop. græc. de decim. cap. 8. in fine, Felicianus Vega in c. tertiis, n. 43. in Judic. Manique de differ. q. 15. Circa præfationem vero decimaru prædialium non ita constat apud Interpretes. Confitendum circa eam non admittunt docuerunt Duarenus de sacra Ecclesiæ, manujs. lib. 7. cap. 1. Rebus de decimis, q. 13. & ali apud Hunnius d. c. 8. Contrarium tenuerunt Moneta d. c. 5. q. 4. Covar. d. c. 17. n. 8. Gutierrez lib. 3. canon. cap. 21. & ali quos referunt, & sequuntur Barboña de off. Parochi, cap. 28. q. 3. num. 64. Valenzuela confil. 114. & 147. Sed illi omisiss dicendum est, confitendum induci non posse, ut decimæ, tam prædiales, quam perfonales omnino non solvantur, cum talis confitendum repugnat iuri divino, & fit irrationaliter; confitendum tamen legitime præcepta effici posse, & laici eximantur a solutione decimaru, ubi decimæ necessitatione non sunt ad sufficiendum ministeriorum Ecclesiæ, vel superioriorum porro quam decima solvantur. Valenzuela confil. 103. & 144. & si circa solutionem sit difficultas, minorum partem debet resolvit Marinus l. 1. resol. cap. 81. ita ut ex quibusdam fructibus dumtaxat prædictum, quia aliunde manet congruus sufficiendum parochi: hac tamen confitudo debet legitimè præscribi. Et ut cognoscamus, quando confitendum, quando hoc exemplio competat, exponendum est, in quo differat præceptio a confitendum; quod valde necessarium est, quia diversa admittunt in una, ac in altera desiderantur: & quidem variæ inter præceptionem, & confitendum differentias agnoverunt antiquiores, quos referunt Balbus 1. p. 9. 10. Molina l. 2. de primogen. c. 6. n. 10. Covar. in regula Posseffor. 2. p. 3. q. 3. Gutierrez l. 2. canonico. c. 21. n. 6. Menciatu contr. 1. p. 3. Parladorius diffr. 39. Suarez d. c. 1. de decim. c. 13. & de legisbus l. 7. c. 1. n. 10. Salaz. ed. 11. q. 97. n. 14. fol. 1. n. 6. Matzeno in l. 1. n. 7. l. 5. resol. glof. 6. n. 1. Nec mirum, si tot in hoc articulo torqueantur Interpretes, cum sape una pro alia usurperet, & confitudo quemadmodum præscriptio in usu confitatur, sicut confitudo præcepta dicitur in c. fin. de confit. ex quorum Doctorum placitis primo confituo, quories præsumtus ex longo temporis uia jus aliquod acquirit, præceptio non effe, non confitendum: idemque erit, si jure universitati competat, in quo omnes confituntur; quia confitudo est lex non scripta: lex autem non potest a privato induci, sed vel a Principe, si scripta est, vel a populo, si confitundinaria, legi de quibus, ff. de legisbus. Secundo erit etiam præceptio, si universitas contra privatum aliquod acquirat, quia non potest dici confitudo, vel lex, quia generalis non est, nec omnes equaliter obligat. Ergo non erit confitudo, quia privato jus admittit: & haec conclusio est contra Panormi-

tanum in d. c. fin. n. 20. qui docet, confitendum esse quodam jure universitatibus acquiritur, five illud trahatur ex publico, five ex privato, per textum in l. fin. de confit. 14. §. si confitatur, communis prediorum quem sequuntur Balbus, & Gutierrez lib. supra; fed male, ut credo; quia quemadmodum confitendum exigit universitatem ex parte indicutus, ita etiam respectu ejus contra quem indicutus; quia leui omnes aque reuerter, nec in damnum privati institutus, c. 21. autem, q. 4. diff. & ideo quo cal universitas jus admittit privato, præscriptio nra est recte docent Covar. d. n. 2. Parladorius n. 3. Matzeno n. 4. Salas n. 7. Suarez d. c. 1. n. 11. Nec obstat texus in c. fin. de confit. quia respondetur primo, confitendum ibi generaliter fauore populi pra omnibus lapidicinis intra sua territoria, aut terminos constitutis, non vero pro lapidicinis privati fundi. Secundo respondeo per eam confitendum non admittit ius privato; quia non sicut indicutus, ut gratia licet lapides cadere, sed oblati eorum estimatione, in quo ius privati non ladiatur. Tertio respondeo potest, confitendum ibi pro præscriptione accipi, quod frequens est, sed prima solatio verius est. Tertio si universitas contra universitatem acquirat, majus dubium est, an sit confitendum, vel præscriptio? Et communiter creditur confitendum, ex Abbat. Baldi, & aliis supra citatis. Sed contrarium verius credo ex nuper adductis, quia confitendum solum continet legem, per quam jus indicutus; non vero admittit alii quod sum est; id enim præscriptione efficitur: & ita dicitur confitendum, per quam jus acquiritur uni, fed alii non auctor, ut norant Balbus supra, n. 4. Matzeno n. 3. Proprie igitur confitendum tendit ad derogationem legis communis sine refractione ad alium; præscriptio vero ad acquisitionem juris alii competitens. Unde si collegium adversus privatum, vel adversus aliud collegium acquirat, non erit confitendum, sed præscriptio; quia collegia leges ferre non possunt: & per consequens nec confitendum, quia vicem habeant legis, inducere, ut notat Abbas d. n. 20. Idemque erit dicendum de quibuscunque aliis communitatibus, quia solum populus potest veram confitendum inducere, l. de quibus, ff. de legisbus, docet Suarez d. c. 1. n. 3. n. 8. & 10. Ex quibus appareat, quam difficultate sit confitendum, a præscriptione distinguere in hac materia decimaru, cum enim iure communis diffundantur, quibus decimæ debentur, quomodoque solvendæ sint, & quo loco præstaant, semper ac aliquid per confitendum detrahitur iuri communis in præjudicium eorum, quibus jus communia facit, ex proxime adductis præscriptio dici debet, non confitendum; cum uni tribut, & ali admissi: quod plerique juribus aduersari, in quibus observari jubetur confitendum in solutione decimaru, in c. cum fin. cap. in aliquibus, q. fin. hoc tit. in præfatis, & aliis saepe. Unde dicendum potest, confitendum in decimis tunc induci, cum universitas capax est inducendi per tempus a lego diffundit, & cum ceteris admissis, hoc, vel illo modo decimas solvere convehet, licet ex tali modo decimandū prædictum aliis inferatur. Probatu quo confitendum sufficiat consit in generali derogatione legis: sed si haec lex haec, vel illi, vel certo hominum generi favorabilis sit, & ideo si generaliter in populo fuerit usitatum aliquid in materia decimaru, quod ex quo omnibus obseretur, erit dicendum confitendum, quia illud principaliter agitur, ut iuri communi derogetur, damnatio autem, quod haec, vel illi privato interfuerit, in contradictione non est, quia secundario, & non principaliter intendit in confitendum inductione. Ergo cum ius decimaru per confitendum immutatur, est intervenire dictum, quod ad indicandum confitendum desiderantur: ut scilicet rationabilis sit, & iusta, non divino, aut naturali iuri contraria, sed illud inducens, quod legi præcepti posset, ut post alias recte explicat Leflius de nobilita, l. 2. c. 6. n. 5. Salas solum tract. p. 29. fol. 5. Suarez d. c. 17. de legisbus, c. 6. Item ut sit per tempus distorandum observar, & legitime præscriptio. Quantum autem temporis requiratur iure communis, non est diffinitum, licet iure Regio decem, vel viginti anni requirantur, ut confitendum legem civilem abrogent, l. 5. tit. 2. p. 1. communiter tamen doceatur, confitendum contra ius civile decimo præscribi; quia eo iure exigunt confitendum longeva, l. 1. s. & 3. C. qui sit longa confitendum: longum autem tempus censetur decimo annorum, ex titulo Codicis de præscriptione, non confitendum: idemque erit, si jure universitati competat, in quo omnes confituntur; quia confitudo est lex non scripta: lex autem non potest a privato induci, sed vel a Principe, si scripta est, vel a populo, si confitundinaria, legi de quibus, ff. de legisbus. Secundo erit etiam præceptio, si universitas contra privatum aliquod acquirat, quia non potest dici confitudo, vel lex, quia generalis non est, nec omnes equaliter obligat. Ergo non erit confitudo, quia privato jus admittit: & haec conclusio est contra Panormi-

Tit. XXX. De Decimis.

doctrinam, & Leflius d. n. 45. ultra haec duo requisita illud exanim defideratur, ut ab his confitendum inducatur, qui facultatem habent eam inducendi per actum frequentiam, que ex adductis in sive de confitendum, petenda sunt: bona autem fides, seu tritus, non caagit in confitendum, sed solum in præscriptione, quia horum loco fabrogantur diuturnus populi nra, & Scientia Principis, saltem præsumpta, ut post alios notat Baldus d. g. 10. n. 7. Covar. d. vnf. 10. Salas d. dispu. 19. fol. 5. Suarez d. c. 7. c. 1. n. 5. & d. 1. c. 13. n. 7. Parladorius supr. n. 4. Secundum haec dicendum est, quod si dubitatur, cui Ecclesia decima debetur, v. g. quia non confitatur, in cuius territorio præmium sit, standum erit confitudini deceanali, que in hoc casu sufficit, cum sit præter ius: & ita intelligenda sunt tradita a Covar. d. n. 8. vnf. 4. non bene, ut videatur, percepta a Gutierrez, d. n. 5. ut notat Suarez d. c. 1. c. 22. n. 8. Si vero certum sit, cui Ecclesia decima debetur iure communis, non aliter ei per confitendum auteri poterat, quam si 40. annis præscripta sit. Ex quo falsissima est, quod tradit Abbas d. c. cum fin. n. 6. gl. 3. decimas præiales admitti possit Ecclesia, in qua sita sunt prædia per confitendum decenalem; quia, inquit, est præter ius: sed fallitur, cum certo iure diffinitum sit, ei Ecclesia has decimas debet, & ideo Abbatem cum ratione reprehendit Suarez d. c. cap. 22. n. 2.

337

C A P U T X X I.

a Celestinus III.

Ex parte dilectorum filiorum nostrorum Canonicorum Ecclesiæ ruris nobis est querela proposta, quod quidam agricultori, cum simili, vel diversi anni temporibus in eodem agro, vel horto diversa semina sphaerint, non curant exsolvare, nisi quibusdam deductis expensis, quas faciunt per illis ad horreum, vel ad arcem deportandis. Quia igitur per hoc Canonicis ipsi, & Ecclesia Dei non modica irrogatio injuria, cum Levitis abque expensis decimas, sit injunctum impendi: m. quart. inquisita diligentia veritate, si rem taliter noverit se habere, agricultores illos, ut de omnibus dictorum prediorum fructibus, nullis subtrahitis expensis, sed integras portius decimas, & abque diminutione persolvant, per censuram Ecclesiasticam, omni cont. & ap. eccl. compellas, & auditorate nostra difficile inhibeas, ne talia de cetero aliqua cupiditate, seu presumptione attenteant.

N O T A E.

Celestinus III. Sic legitur in 2. collectione, sub hoc ipso tit. cap. 3. nullibi tamen exprimitur Prelatus,

cui referat Pontifex; unde cognosci non potest, de quibus Canonicis in praesenti agatur. Commentarium hujus textus dedi supra, in cap. 4.

C A P U T X X I I.

a Celestinus III.

Non est in potestate hominum, cum plantant arbores, vel aliqua terra femina mandant, quid ei satio sit, vel plantatio redditura, cum juxta verbum Apostoli ad litteram exponendum, neque qui plantat aliquid plene faciat, neque qui rigat, sed Deus, qui tribuit incrementum. Audivimus autem, quod quidam vestrum de vineis, oiliis, canna melis, & frugibus, non nisi primo deductis expensis seminanti, & laboris, vel agricultura, decimas curant. Ecclesiæ exhibere. Revera sicut sancti Patres in suis tridericis scripturis, de vino, grano, fructibus arborum, pecoribus, horris, & negotiis, & de venatione, & de omnibus bonis decimas, sit invenit. Quia invenit, ut sibi tributa agentium animalium, & ex debito requirantur, ad decimam partem, ut Augustinus docet, revocari meretur. Volumus igitur & districte præcipimus, quod antequam dedicatis de cunctis vestris bonis collectis expensis, falsis privilegiis b. R. Eccl. accimis Ecclesiæ, ad quas pertinet, cum integritate debita persolvatis.

N O T A E.

a Celestinus III. Ita legitur in 2. collectione sub hoc tit. cap. 4. nullibi tamen exprimitur Prelatus, cui referat. Cœlestinus: quod & in aliis epipholis ipsius Pontificis fatigante contingit, ut iam notari.

b Romanæ Ecclesiæ. Summus enim Pontifex potest privilegium exemptionis a decimaru solutione concedere, cap. 2. de Ecclesiæ, subl. probavi late supra, in cap. 4. Quid procedit

dubios conditionibus concurrentibus. Prima, ut congrua sufficiatur ministeris Ecclesiæ suppeditat, alias nec confitendum, privilegio, aut præscriptione obligatio decimaru minipi, vel mutari valer. Secunda, ut adit iusta causa concedendi similem exemptionem. Causa autem minuendi obligationem decimaru ex veteribus Hispéricis referat Lemaitre lib. 1. de decimis, c. 5. & jam adduximus in c. 4. hoc tit. ex quo commentario praesens petendum est.

C A P U T X X I I I.

a Celestinus III.

EX transmissa querela B. Dolen. Archidiaco Rectoris Ecclesiæ de N. intelleximus, quod cum milles quidam sollebat Ecclesia percipere memoriam, neque qui plantat aliquid diffundit, ut sibi tributa obventionibus decimas ei solvere concurrit, in futuri sua periculum detinare non vereatur. Quia igitur fidelis homo de omnibus que b. licite potest decimaru de obventionibus, que de opere in dicto molendino habet provenient, sua diminutione aliquam per centrum ecclesiast. subl. ap. obit. compellatis.

N O T A E.

Celestinus III. Ita etiam habetur in secunda collectione, sub hoc titulo cap. 7. sed nullibi exprimitur, cui Prelato referat Pontifex: unde cognosci non

C A P U T X X I V.

Innocent. III. a Pistoriensis Episcopo.

A Nobis tua fraternitas requirist, utrum ab illis decimas exigere debetas, qui possessiones dant, vel recipiunt quilibet decimas solvere teneantur, nisi a præfitione ipsarum specialiter sit exceptus, f. t. duximus respondendum. Cum quod dantibus e possessiones, & recipientibus afficiunt, de fructibus, quos percipiunt, decimas sunt solvens.

N O